Jak prožívali neformální pečující předešlé vlny pandemie v Evropě?

Výstupy mezinárodního výzkumu Eurocarers

Mgr. Olga Starostová

Diakonie
Českobratrské církve evangelické

Pečuj doma
care at home

O výzkumu a sběru dat

- Pečuj doma Diakonie ČCE se přidalo **ke druhé vlně** evropského sběru odpovědí a v rámci projektu ESF proběhl překlad, pilotáž a přepis do programového jazyka
- na sběr dat bylo **méně** než měsíc
- využili jsme naši databázi (přes 3000 kontaktů), partnerské organizace, facebook - a to nejen Pečuj doma
- zapojily se také terénní poradkyně pro pečující ve všech 7 krajích a Praze
- sběr také fyzicky (výzkumná klasika)
- papírové dotazníky byly přepsány do systému, řes veškerou snahu jsme sebrali **156 správně vyplněných dotazníků za ČR**

Mezinárodní výzkum…..

- iniciován **Národním institutem zdraví a vědy o stárnutí v Itálii** ve spolupráci s Eurocarers
- celkový počet odpovědí z **10 evropských zemí** v počtu **2468** ukazuje, **jak těžce jsou dosažitelní neformální či rodinní pečující**
- mezi země, které se zúčastnily kromě České republiky (156), patří Estonsko (97), Finsko (309), Německo (234), Itálie (408), Portugalsko (287), Švédsko (842), zbylé země 135 odpovědí: Rakousko , Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Slovinsko, Španělsko, Švýcarsko a Velká Británie.

Výzkum: Vliv nákazy COVIDEM-19 na neformální pečující napříč Evropou

- účast České republiky v mezinárodním výzkumu a srovnávací zprávě, která má název **Vliv nákazy COVIDEM-19 na neformální pečující napříč Evropou**
- zabývá se kromě pandemie také celkovou situací pečujících, jejich podporou a podmínkami
- zprávu v angličtině najdete na **https://eurocarers.org/publications/impact-of-the-covid-19-outbreak-on-informal-carers-across-europe/**

Kdo odpovídal…….jací neformální pečující….

- **z 80 % neboli 4 z 5 odpovídajících byly ženy** (v ČR je to dokonce 89,1 %)
- ženy s **vyšším vzděláním** (polovina má univerzitní vzdělání, ale neplatí pro ČR, kde je to 38,5 %)
- **pečují častěji o jednu osobu (77 %)**: z toho pečujících o partnera je 30,3 %, o rodiče 29,4 % nebo o dítě 27,7 %, v ČR je zajímavé, že 24,4 % pečujících se stará o více než 1 osobu
- **většina (73,8 %) pečujících žije ve svazku manželském či partnerském**
- v ČR bylo nejvíce ovdovělých (5,1 %) a také rozvedených pečujících, kterých je druhý nejvyšší počet (16,7 %)
- důvody pro péči jsou významně vysoké **u potřeby podpory fyzické** (uvedlo 64,8 %)
- bydlení: v 63,4 % **žijí příjemci péče s pečující osobou**
- téměř třetina neformálních pečujících (30,2 %) pečuje déle než 10 let, 27,2 % pečuje 5-10 let, 32,4 % pečuje 1-4 roky a 5,2 % pečuje 1 rok
- 3/5 pečujících (60,8 %) cítí, že **jejich zdravotní stav je negativně ovlivněn pečováním**
- pozitivní zpráva je, **že v ČR většina pečujících pociťuje svůj zdravotní stav jako dobrý nebo velmi dobrý**
- příjemci péče jsou rovnoměrně rozděleni podle pohlaví, co se týká věku opečovávaných: 11,8 % příjemců péče je mladších 18-ti let, 28,7 % je mezi 18 a 64 roky a nejvíce opečovávaných osob, téměř 2/3 nebo 3 z 5 (přesně 59,5 %), je v seniorském věku.
- průměrný **věk neformálních pečujících účastnících se výzkumu je 60,5 roku**

Odhalení výzkumu?

- **více než 10 % respondentů začalo poskytovat péči z důvodu pandemie**
- **v ČR je to významně více, a to 15,7 %,** což je po Portugalsku druhý nejvyšší počet (24,6 %)
- obecně došlo k nárůstu péče a podpory pečujících téměř o **1/5** (průměrně z 46,6 na 54,5 hodin týdně)
- vliv pandemie byl **vážnější u žen** než u mužů a **negativně** ovlivnil jejich **sociální život** (78,7 %), **kvalitu života** (76,8 %), **mentální zdraví** - psychický stav mysli (66,5 %), přístup k sociálním a zdravotním službám opečovávaného (59,8 %), zdravotní stav opečovávaného (54 %)
- **COVID-19 prodělalo do března 14,5 % pečujících (nejvyšší údaj je v ČR - 29,4 %)** a 14 % opečovávaných
- **pouze 17,5 % neformálních pečujících cítí**, že jejich péče během pandemie je **oceněna** společností
- navíc 61,7 % pečujících se cítí **velmi přetížena**

Péče v pandemii

- největší nárůst potřeby péče vyšel **v emoční podpoře** a **komunikaci na dálku**
- většina pečujících (90,6 %) se obává dopadů COVIDu-19 na jejich roli pečujících včetně dopadů osobních i pečujících (**co by se stalo opečovávanému, kdyby se nakazil nebo musel být v izolaci?**)
- 64,5 % souhlasí s výrokem „***Nákaza COVID-19 mi přinesla pocit osamění, sociální izolace a samoty***.“
- 73,7 % odpovídajících **není spokojeno** se svým společenským životem.

Byla veřejná podpora dostatečná?

- **48 % pečujících získává podporu** od veřejných či soukromých zdravotních nebo sociálních služeb a současně **31,9 % uvedlo snížení poskytovaných služeb po propuknutí pandemie**
- 29 % uvádí **potíže v přístupu ke službám veřejné nebo soukromé péče** pro sebe a 37 % pro osobu, o kterou pečují
- 58,5 % pečujících **necítí dostatečnou podporu pro poskytování péče**
- nejvíce využívají zdravotní služby (v 66,5 %), sociální služby (34 %) nebo poradenství/informace prostřednictvím linky pomoci nebo telefonické služby (29,3 %, v ČR 34,7 %)
- **odpovídající v České republice uvedli nejvyšší přizpůsobení služeb podmínkám pandemie (66,2 %)**
- největší podporu získávají od členů rodiny (42,2 %), lékárníků (40,1 %), přátel či sousedů (21, 7 %) a praktických lékařů (20,8 %)

Využití služeb neformálními pečujícími

- **neformální pečující v České republice, podobně jako v Portugalsku, celkově málo využívají služby, ať jsou představovány organizacemi pečujících, dobrovolníky nebo jako podpora poskytovatelů služeb, proto i celkové hodnocení efektivity dostupné podpory je nízké**
- **začalo pečovat z důvodu pandemie v ČR významně více, a to 15,7 %,** což je po Portugalsku druhý nejvyšší počet (24,6 %)

???

Zaměstnání a neformální pečující v pandemii

- vliv pandemie **na pracovní pozice a finance** ukazuje **20 % pokles** příjmů u neformálních pečujících v důsledku pandemie
- **1 z 5 nebyl schopen kombinovat placenou práci** a závazky pečujícího během pandemie
- nejčastější podpůrné úpravy jsou **flexibilní nastavení práce** (49 %) nebo **flexibilní pracovní doba** (31 %)
- **u 44 % dotázaných neměla pandemie vliv na jejich pracovní pozici (v ČR je to 50,4 %)**
- 5,2 % respondentů přišlo o práci
- **hledání placené pomoci při péči je nejčastější v Itálii (27,8 %) a v České republice (24,4 %), zatímco průměr všech zemí je 15, 3 %**

Jsou technologie pro neformální pečující přínosem?

- 78 % (neboli 3 ze 4) neformálních pečujících **nikdy nevyužilo technologie spojené s pečováním (v ČR je to 84,2 %)**
- na druhou stranu je **ČR druhou zemí ve výši neformálních pečujících, kteří se snaží o počítačovou a digitální gramotnost díky pandemii** (5,9 %), a to přestože 86,4 % českých odpovídajících technologie nepovažuje za užitečné při péči
- mezi nejčastěji používané technické pomocníky patří především smartphony, počítače a sociální media
- **pro využití technologií jsou nejčastější tři důvody**: zůstat v kontaktu s rodinnými příslušníky, příbuznými a přáteli (95,5 %), zaopatřit finance (90,8 %), získat informace (89,3 %)
- polovina pečujících využívá technologie, aby zůstala v kontaktu s organizací pečujících
- v ČR jsme pod průměrem při využívání videokonferencí

Co by bylo dobré změnit?

- doporučené oblasti ke zlepšení podpory pečujících v době pandemie: podpůrné aktivity, výzkumy, služby jsou nápomocné, ale nejsou začleněny podle potřeby pečujících do **národního plánování - strategie**
- je potřebná **národní legislativa uznávající a podporující neformální pečující a organizace pečujících**
- podpora přípravy nouzového plánu péče (více k nouzovému plánu péče na www.pecujdoma.cz)
- **nejvýznamnější formy podpory a péče** od poskytovatelů služeb jsou: informace a rady, jak se vyrovnat s pandemií v každodenním životě, průvodce a podpora při zabezpečení péče pro případ, že pečující nebo příjemce péče bude nakažený, dovoz léků, dovoz jídla nebo nákupů

Česká specifika…..shrnutí

- **v ČR většina pečujících pociťuje svůj zdravotní stav jako dobrý nebo velmi dobrý**
- **respondentů, kteří začali poskytovat péči z důvodu pandemie v ČR je významně více, a to 15,7 % (průměr 10%)**
- **COVID-19 prodělalo do března 14,5 % pečujících (nejvyšší údaj je v ČR - 29,4 %)**
- využití poradenství/informace prostřednictvím linky pomoci nebo telefonické služby – průměr 29,3 **%, v ČR 34,7 %**
- **neformální pečující v České republice,** podobně jako v Portugalsku**, celkově málo využívají služby**
- **u 44 % dotázaných neměla pandemie vliv na jejich pracovní pozici (v ČR je to 50,4 %)**
- **hledání placené pomoci při péči je nejčastější v Itálii (27,8 %) a v České republice (24,4 %), zatímco průměr všech zemí je 15, 3 %**
- **ČR je druhou zemí ve výši neformálních pečujících, kteří se snaží o počítačovou a digitální gramotnost díky pandemii** (5,9 %), a to přestože 86,4 % českých odpovídajících technologie nepovažuje za užitečné při péči
- proč neformální pečující v ČR tak málo využívají podpůrných služeb, zda o nich nevědí nebo služby nejsou anebo mají špatné zkušenosti anebo chtějí všechno zvládnout sami

Závěrem…

Velmi dobré a potvrzující flexibilitu pracovníků a poskytovatelů i obcí je, že **odpovídající v ČR uvedli nejvyšší přizpůsobení služeb podmínkám pandemie (66,2 %)!**

Poděkování všem, kteří se o to zasloužili.